

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія:
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
Випуск 6
Частина 4

Херсон
2014

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Шапошников Костянтин Сергійович, доктор економічних наук, професор (декан факультету економіки і менеджменту, професор кафедри економічної теорії Херсонського державного університету).

Заступник головного редактора:

Соловійова Ніна Ігорівна, доктор економічних наук (професор кафедри менеджменту і адміністрування Херсонського державного університету).

Відповідальний секретар:

Станкевич Юлія Юріївна, кандидат економічних наук (доцент кафедри економічної теорії Херсонського державного університету).

Члени редакційної колегії:

Мохненко Андрій Сергійович, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри економіки підприємства Херсонського державного університету).

Мармуль Лариса Олександрівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри економіки підприємства Державного університету телекомунікацій).

Стратонов Василь Миколайович, доктор юридичних наук, професор (декан юридичного факультету Херсонського державного університету).

Іртищева Інна Олександрівна, доктор економічних наук, професор (професор кафедри міжнародної економіки та економічної теорії Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Сарапіна Ольга Андріївна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри обліку та аудиту Херсонського національного технічного університету).

Хрущ Ніла Анатоліївна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри фінансів та банківської справи Хмельницького національного університету).

Князева Олена Альбертівна, доктор економічних наук, професор (професор кафедри економіки підприємства та корпоративного управління Одеської національної академії зв'язку імені О.С. Попова).

Скидан Олег Васильович, доктор економічних наук, доцент (проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку Житомирського національного агроекологічного університету).

Лозова Тамара Іллівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри бухгалтерського обліку Бориспільського інституту муніципального менеджменту Міжрегіональної академії управління персоналом).

Грегори Гарднер, Ph.D, професор економіки Державного університету штату Нью-Йорк у Потсдамі, США.

Едвін Португал, Ph.D, професор економіки Державного університету штату Нью-Йорк у Потсдамі, США.

Римантас Сташис, Ph.D, професор економіки (завідувач кафедри менеджменту Клайпедського університету, Литва).

Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»

включено до переліку наукових фахових видань України з економіки
на підставі Наказу МОН України від 14 лютого 2014 року № 153

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet

Херсонським державним університетом
на підставі Протоколу № 11 від 27.06.2014 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації серія КВ № 19747-9547Р,
видане Державною реєстраційною службою України 15.03.2013 р.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 5

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Аверкина М.Ф. ОЦІНЮВАННЯ ЛОГІСТИЗАЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ УКРАЇНИ.....	9
Белікова Н.В. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ В СФЕРІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ.....	15
Бут Т.В. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ: ПОНЯТТЯ І ЗМІСТ.....	19
Ванієва А.Р. НОВІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ФОРМИ ТА ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ І ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ.....	24
Гудзь П.В., Доля Ю.Л. ПІДВИЩЕННЯ КЕРОВАНOSTI ТРАНСПОРТНОЮ ЛОГІСТИКОЮ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ.....	28
Журба І.О., Белов Б.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ МІСТ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	32
Когатько Ю.Л. АНАЛІЗ ВИДІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ДИСПРОПОРЦІЙ У РІВНІ ТА ЯКОСТІ ЖИТТЯ ЗА РІВНЕМ ОХОПЛЕННЯ.....	35
Колосінський Є.Ю. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВВЕДЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗУПИНКОВИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ КЛАСТЕР» ЯК ПОХІДНОГО ВІД ТОРГОВЕЛЬНОГО КЛАСТЕРУ.....	40
Кузьмин В.М. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СТРАТЕГІЧНОГО ТА ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ.....	43
Лаврів Л.А. ТЕХНОЛОГІЇ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СИСТЕМІ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ.....	46
Марчук О.І., Рудь Н.Т. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРНИХ СТРУКТУР НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	50
Minakova S.M. THE MAIN PRINCIPLES AND OBJECTIVES OF TRANSPORT AND LOGISTIC SYSTEMS.....	53
Папіж Ю.С. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ.....	57
Паук М.І. ВИКОРИСТАННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ТУРИСТИЧНИЙ СЕКТОР.....	61
Семенча І.Є. АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПРИДНІПРОВСЬКОГО РЕГІОНУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	65
Соломянюк Н.М. ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА РИНКУ FMCG.....	69
Чайкіна А.О. ОЦІНКА СКЛАДОВИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	72
Шевчук І.Б. СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ.....	75

СЕКЦІЯ 6

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Авраменко Т.П. СТРАТЕГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ.....	79
Андрєєва Н.М. АНАЛІЗ ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	

НА ЕКОЛОГІЧНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ.....	83
Булишева Д.В. РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ПРИМІСЬКИХ ЗОН МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	88
Гришко Н.Є. РОЗВИТОК МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ МЕХАНІЗМУ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	92
Малащук О.С. ЕКОНОМІКО-ПРОСТОРОВА МОДЕЛЬ РИЗИКІВ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ.....	96
Сегеда І.В. ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗБИТКІВ ЗДОРОВ'Ю НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК ВПЛИВУ ЕНЕРГЕТИКИ.....	100
Федорук М.І. ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПАСПОРТ ЖИТЛОВИХ І ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ МІСТ.....	105
Хижнякова Н.О. СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ ПРИЙНЯТТЯ ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ.....	109
Шарко В.В. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	113

СЕКЦІЯ 7 ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Бойченко Н.В. АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧЕСКИХ ІНТЕРЕСОВ В СИСТЕМЕ ОХРАНЫ ТРУДА.....	117
Гургула О.М. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ.....	121
Дружиніна В.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНOSTІ МІСЦЕВОГО РИНКУ ПРАЦІ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД.....	124
Кирилюк В.В. СОЦІАЛЬНЕ ВИКЛЮЧЕННЯ ТА ВКЛЮЧЕННЯ: ЇХ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНУ ЗГУРТОВАНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА.....	128
Крюкова О.Ю. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПРАЦІ НА МІКРОРІВНІ.....	132
Кундєєва Г.О., Римаренко М.К. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ КАТЕГОРІЇ «ЗДОРОВ'Я».....	137
Лаушкін О.М. ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАЙНЯТОСТІ У НОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	141
Легкий В.І. ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ.....	145
Ліхоносова Г.С. СТУПЕНЬ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....	148
Лункіна Т.І. СОЦІАЛІЗАЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	152
Матюх С.А. КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ КРИТЕРІЇВ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	155
Панчук А.А. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТЬ «ЯКІСТЬ ТРУДОВОГО ЖИТТЯ», «ГІДНА ПРАЦЯ», «ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ПОТРЕБ» ТА «МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ».....	158
Шаульська Л.В., Ільїн С.В. СУЧАСНІ ПРАКТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	162

СЕКЦІЯ 8 ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Андрєєва Я.С. ОЦІНКА ДОСТОВІРНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ СТОСОВНО РЕАЛЬНОЇ ВАРТОСТІ	
--	--

КРЕДИТНИХ ПРОДУКТІВ БАНКІВ.....	166
Бабидорич Л.І. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НА БАЗІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ.....	169
Бобанич А.І. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	174
Бодрова Н.Е. УПРАВЛІННЯ ЗОЛOTOВАЛЮТНИМИ РЕЗЕРВАМИ В СИСТЕМІ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНИ.....	178
Бужак Ю.С. КЛАСИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	183
Виниченко Е.Н. УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОНТРОЛЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АРЕНДОВАННЫХ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ.....	187
Гайдукович Д.С. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСУ БАНКІВСЬКОГО МАРКЕТИНГУ.....	191
Гаприндашвілі Б.В. РОЛЬ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ЗАХОДІВ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	196
Головень О.О. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ НА РИНКУ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ В УКРАЇНІ.....	199
Данилюк М.М. ДЕРЖАВНІ ЦІННІ ПАПЕРИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ І В УКРАЇНІ.....	203
Дранус В.В. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ.....	206
Єрмейчук Р.А. ПРОГНОЗУВАННЯ КУРСУ ВАЛЮТИ ЗА УМОВ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ.....	210
Жебчук Л.Л. РОЗПОДІЛ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	213
Жежерун Ю.В. ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	217
Жердецька Л.В. ОБГРУНТУВАННЯ ЧИННИКІВ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	221
Забаштанський М.М. ФІНАНСОВА АРХІТЕКТУРА КОНЦЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	225
Заборовець Ю.О. СТРЕС-ТЕСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ.....	228
Зеленіна О.О. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ФОРМУВАННЯ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ: МЕТОДИКА ЗДІЙСНЕННЯ.....	232
Іщенко О.О. РЕЙТИНГОВІ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ.....	238
Калініченко Л.Л. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМПЛАСНСУ У ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКАХ.....	242
Коваленко В.В., Шепель Є.В. ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ ПОЗИЦІЇ БАНКІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ІНФЛЯЦІЙНИМ ПРОЦЕСОМ.....	246
Колодізева С.О. ОЦІНКА ПРОЦЕСІВ ЛОГІСТИЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ.....	251
Корнієнко С.М. ОПОДАТКУВАННЯ МАЙНА У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ.....	258

CONTENTS

SECTION 5

DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL AND REGIONAL ECONOMY

Averkyna M.F. EVALUATION OF LOGISTIZATION OF THE URBAN AGGLOMERATIONS' DEVELOPMENT IN UKRAINE.....	9
Belikova N.V. INNOVATIVE MARKETING DEVELOPMENT TRENDS IN AGRICULTURE.....	15
But T.V. SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT: CONCEPT AND CONTENT.....	19
Vanieva A.R. NEW ORGANIZATIONAL FORMS AND ECONOMIC DEVELOPMENT PROCESSES INDUSTRIES AND ACTIVITIES.....	24
Hutz P.V., Dolia J.L. INCREASE THE MANAGEABILITY OF TRANSPORT LOGISTICS ENGINEERING COMPANIES BASED PROCESS APPROACH.....	28
Zhurba I.O., Belov B.O. THEORETICAL ASPECTS OF STRATEGIC PLANNING URBAN DEVELOPMENT: INTERNATIONAL EXPERIENCE.....	32
Kogatko Y. L. ANALYSIS OF THE TYPES TERRITORIAL DISPROPORTIONS IN THE LEVEL AND QUALITY OF LIFE THE LEVEL OF COVERAGE.....	35
Kolosinskyy E.Y. JUSTIFICATION OF THE NEED TO INTRODUCE THE CONCEPT «STATION TRADE CLUSTER» AS DERIVED FROM THE TRADING CLUSTER.....	40
Kuzmyn V.M. INTERRELATION OF STRATEGIC AND OPERATIVE MANAGEMENT OF A TERRITORIAL COMMUNITY.....	43
Lavriv L.A. PUBLIC ADMINISTRATIONS TECHNOLOGIES IN THE SYSTEM OF MECHANISMS OF IMPLEMENTATION THE REGIONAL STRUCTURAL POLICY.....	46
Marchuk O.I., Rud N.T. METHODOLOGICAL ASPECTS OF INNOVATION CLUSTER STRUCTURES RESEARCH IN THE REGIONAL LEVEL.....	50
Minakova S.M. THE MAIN PRINCIPLES AND OBJECTIVES OF TRANSPORT AND LOGISTIC SYSTEMS.....	53
Papizh Yu.S. FEATURES OF FORMATION OF STRATEGY CLUSTERING IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF REGIONS	57
Pauk M.I. USE OF GLOBAL EXPERIENCE ATTRACTING INVESTMENT IN TOURISM SECTOR.....	61
Semencha I.Y. THE ANALYSIS OF THE ECONOMIC CONDITION OF PRIDNEPROVSKY REGION IN MODERN CONDITIONS OF MANAGING.....	65
Solomianiuk N.N. THE FEATURES OF THE MARKETING PLANNING ARE AT THE FMCG MARKET.....	69
Chaikina A.O. EVALUATION OF ENTREPRENEURIAL POTENTIAL OF THE REGIONS UNDER GLOBALIZATION PROCESSES (FOR EXAMPLE IN POLTAVA REGION).....	72
Shevchuk I.B. SOCIAL AND ECONOMIC EFFICIENCY OF FUNCTIONING OF THE REGIONAL MARKET OF MEDICAL SERVICES.....	75

SECTION 6

ECONOMY OF NATURAL RESOURCES MANAGEMENT AND ENVIRONMENT PROTECTION

Avramenko T.P. STRATEGY OF THE USE OF THE LANDED RESOURCES IN UKRAINE.....	79
Andryeyeva N.N. ANALYSIS IMPACT OF MACROECONOMIC TRANSFORMATION IN UKRAINE ON THE ECOLOGICAL SITUATION	83

Bulisheva D.V. REGULATION OF THE LAND USE RELATIONS IN SUBURBAN AREAS OF URBAN AGGLOMERATIONS ON THE WAY OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.....	88
Grishko N.Ye. DEVELOPMENT OF METHODOLOGICAL TOOLS OF MECHANISM ECOLOGIZATION STIMULATION AT ENGINEERING ENTERPRISE.....	92
Malaschuk O.S. ECONOMIC AND SPATIAL MODEL OF THE LAND USE RISKS.....	96
Segeda I.V. DETERMINATION OF THE ECOLOGICAL AND ECONOMICAL LOSSES TO THE HEALTH OF POPULATION FROM THE INFLUENCE OF ENERGY SECTOR.....	100
Fedoruk M.I. ENERGY PASSPORT OF RESIDENTIAL AND PUBLIC BUILDINGS AS INSTRUMENT OF AN ENVIRONMENTAL POLICY OF CITIES.....	105
Khyzhnyakova N.O. THE SYSTEM OF THE ECOLOGICALLY ORIENTED DECISION MAKING SUBJECTS IN UKRAINE.....	109
Sharko V.V. ENVIRONMENTAL SAFETY AS AN INTEGRAL COMPONENT OF TOURISM DEVELOPMENT.....	113
SECTION 7 DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMY, SOCIAL ECONOMY AND POLITICS	
Boychenko N.V. ANALYSIS OF ECONOMIC INTERESTS IS IN SYSTEM OF LABOUR PROTECTION.....	117
Gurgula O.M. FOREIGN EXPERIENCE REGULATION OF EMPLOYMENT AND POSSIBILITIES OF ITS USE IN UKRAINE.....	121
Druzhinina V.V. ACHIEVING BALANCE IN THE LOCAL LABOR MARKET: INTERNATIONAL EXPERIENCE.....	124
Kyrylyuk V.V. SOCIAL EXCLUSION AND INCLUSION: THEIR IMPACT ON SOCIAL COHESION OF SOCIETY.....	128
Kriukova O.Y. THE WAYS TO INCREASING THE INTELLECTUAL LABOR PRODUCTIVITY AT THE MICRO LEVEL.....	132
Kundieieva G.A., Rymarenko M.K. SOCIAL ECONOMIC GOING NEAR THE ANALYSIS OF CATEGORY «HEALTH».....	137
Laushkin O.M. PECULIARITIES OF THE EMPLOYMENT TRANSFORMATION IN THE NEW ECONOMY.....	141
Legkyi V.I. FORMING OF AIMS OF MANAGEMENT OF REGION LABOUR POTENTIAL.....	145
Likhonosova G.S. DEGREE SOCIO-DEMOGRAPHIC ORIENTATION OF UKRAINE'S BUDGET.....	148
Lunkina T.I. SOCIALIZATION OF UKRAINIAN ECONOMIC AGRARIAN SECTOR.....	152
Matyukh S.A. CONCEPTUAL MODEL OF QUALITY CRITERIA TERTIARY INSTITUTIONS.....	155
Panchuk A.A. CONCEPTUAL APPROACHES TO THE CONCEPTS OF «QUALITY OF WORKING LIFE», «DECENT WORK», «SATISFACTION OF NEEDS» AND «STAFF MOTIVATION».....	158
Shaulskaya L.V., Ilyin S.V. THE MODERN PRACTICES OF POPULATION LIVING QUALITY ASSURANCE THROUGH SOCIAL INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT.....	162
SECTION 8 MONEY, FINANCES AND CREDIT	
Andrieieva Y.S. ASSESSMENT OF THE RELIABILITY OF INFORMATION ON THE REAL COST OF CREDIT PRODUCTS BANKS.....	166
Babydorych L.I. THE PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF DOMESTIC CREDIT UNIONS	

ON THE BASIS OF EUROPEAN EXPERIENCE.....	169
Bobanych A.I. RESOURCES PROVIDING OF DEPOSIT GUARANTEE FUND OF INDIVIDUALS.....	174
Bodrova N.E. THE OFFICIAL RESERVES' MANAGEMENT IN UKRAINE'S FOREIGN EXCHANGE CONTROL SYSTEM.....	178
Buzhak Ju.S. CLASSIFICATION OF FACTORS INFLUENCING ON FUNCTIONING OF SYSTEM OF THE TAXATION OF IMPORT OPERATIONS IN UKRAINE.....	183
Vinichenko H.N. SUPERVISION IMPROVING OF THE FUNCTIONAL USE OF RENTED LOTS.....	187
Gaidukovich D.S. THEORETICAL PRINCIPLES FORMING COMPLEX OF A BANK MARKETING.....	191
Hapryndashvyly B.V. ROLE OF BANK LENDING ACTIVITIES ENERGY EFFICIENCY INDUSTRY COMPANIES IN UKRAINE.....	196
Goloven O.O. IMPROVING THE EFFICIENCY OF MORTGAGE MARKET HOUSING ESTATE IN UKRAINE.....	199
Danyiuk M.M. PUBLIC SECURITIES S INSTRUMENTS FOR FINANCING THE STATE IN FOREIGN COUNTRIES AND IN UKRAINE.....	203
Dranus V.V. CHARACTERISTICS AND CLASSIFICATION OF RISKS IN AGRICULTURAL PRODUCTION.....	206
Yeremeychuk R.A. PROGNOSTICATION OF CURRENCY EXCHANGE RATE IS AT TERMS OF SOCIO-POLITICAL STABILIT.....	210
Zhebchuk L.L. REDISTRIBUTION OF TAX BURDEN IN THE CONTEXT OF EVALUATION OF EFFECTIVENESS OF THE IMPLEMENTATION OF TAX POLICY.....	213
Zhezheryn Y.V. ASSESSING THE FINANCIAL STABILITY OF THE BANKING SECTOR: FOREIGN AND DOMESTIC EXPERIENCE.....	217
Zherdetska L.V. RATIONALIZATION OF THE CREDIT RISK FACTORS OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE.....	221
Zabashanskiy M.M. FINANCIAL ARCHITECTURE CONCESSION ACTIVITIES.....	225
Zaborovets J.A. STRESS TEST AS A DIAGNOSTIC TOOL FINANCIAL STABILITY OF BANKS.....	228
Zelenina O.O. ACCOUNTING RESEARCH RATIONALE FOR LOAN CAPITAL FORMATION: METHOD OF IMPLEMENTATION.....	232
Ishchenko O.O. RATING SYSTEMS FOR MONITORING AND ASSESSING OF BANK'S FINANCIAL STABILITY.....	238
Kalinichenko L.L. THEORETICAL ASPECTS OF FUNCTIONING COMPLAINS IN UKRAINIAN BANKS.....	242
Kovalenko V.V., Shepel E.V. FORMING MARKET POSITION OF BANKS IN SYSTEM MANAGEMENT INFLATIONARY PROCESS.....	246
Kolodizieva S.O. ASSESSMENT OF THE LOGISTIC APPROACH IMPLEMENTATION IN THE BANKING SERVICE MANAGEMENT.....	251
Korniyenko S.N. PROPERTY TAXES IN THE WORLD AND IN UKRAINE.....	258

них клітинок «Звіту про результати», який показано на рис. 2.

Результати оптимізаційних розрахунків наведені в таблиці 3.

Як свідчать отримані результати, досягнення оптимальної величини рівня (коефіцієнта) інтегрального еколого-економічного показника цілком можливо для підприємства, проте економічний механізм досягнення цього показника має особливості. Зокрема, це стосується політики оновлення основних засобів та рівня прогресивності процесових інновацій.

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити наступні висновки:

1. Еколого-економічний розвиток діяльності промислового підприємства має відбуватися на поетапній основі. На кожному з етапів формування сценаріїв розвитку доцільно вирішувати свій комплекс завдань відповідно до критеріїв оцінювання ефективності, які було визначено в роботі.

2. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у вдосконаленні системи оцінки та аналізу результативності екологічно спрямованого розвитку машинобудівного підприємства, що дало можливість: сформулювати засади для впровадження моделі оптимізації параметрів еколого-економічного розвитку машинобудівних підприємств та розробити пропозиції щодо методики вибору напрямків розвитку для машинобудівного підприємства на базі взаємозв'язаних показників.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Балацький О.Ф. Конфліктна складова системи соціоприродних зв'язків у економічній сфері взаємовідносин / О.Ф. Балацький, М.М. Петоушенко, Г.М. Шевченко // Механізми регулювання економіки. – 2012. – № 2. – С. 140-154.
2. Ефремов А.В. Хозяйствование при равновесности социального и природного векторов / А.В. Ефремов // Экономика и управление. – 2007. – № 1. – С. 7-12.
3. Барна П. В. Определение необходимости проведения эколого-экономической реструктуризации промышленных предприятий / П. В. Барна // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3(93). – С. 138-143.
4. Швиндина А.А. Оценка эколого-экономического эффекта деятельности энергохозяйства машиностроительного предприятия / А.А. Швиндина // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – Суми : Видавництво СумДУ. – 2005. – № 10(82) – С. 39-42.
5. Карелов А.С. Оценка эффективности производства в условиях его экологизации / А. С. Карелов, И. С. Белик // Вестник КемГУ. Кемерово: Кемеровский государственный университет. – 2011. – № 4. – С. 248-255.
6. Основні показники розвитку промисловості [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Зеркалов Д.В. Проблеми екології сталого розвитку [Електронний ресурс] : монографія. – К. : Основа, 2013. – 430 с.
8. Річна фінансова звітність підприємств [Електронний ресурс] / Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.smida.gov.ua/>.
9. Толбатов Ю. А. Эконометрика : підручн. [для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.] / Ю. А. Толбатов. – К. : Четверта хвиля, 1997. – 320 с.

УДК 332.3:330.131.7

Малашук О.С.
кандидат економічних наук,
декан факультету землевпорядкування
Одеського державного аграрного університету

ЕКОНОМІКО-ПРОСТОРОВА МОДЕЛЬ РИЗИКІВ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

У статті досліджені підходи до економіко-просторового моделювання стану земельних ресурсів і їх раціонального використання. Розроблено просторову модель ризиків землекористування як механізм удосконалення екологічної ситуації території і прогнозування розвитку економічних і екологічних процесів. В основу даної моделі покладено оцінку рівня і допустимої межі ризику для різних груп екологічних ситуацій в часі.

Ключові слова: економіко-просторове моделювання, раціональне використання земельних ресурсів, ризики землекористування, природно-антропогенна оцінка, модель раціоналізації землекористування, екологічна ситуація, управління ризиків землекористування.

Малашук О.С. ЭКОНОМИКО-ПРОСТРАНСТВЕННАЯ МОДЕЛЬ РИСКОВ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЙ

В статье исследованы подходы к экономико-пространственному моделированию состояния земельных ресурсов и их рационального использования. Разработана экономико-пространственная модель рисков землепользования как механизм усовершенствования экологической ситуации территории и прогнозирования развития экономических и экологических процессов. В основе данной модели положена оценка уровня и допустимой границы риска для разных групп экологических ситуаций во времени.

Ключевые слова: экономико-пространственное моделирование, рациональное использование земельных ресурсов, риски землепользования, природно-антропогенная оценка, модель рационализации землепользования, экологическая ситуация, управления рисками землепользования.

Malaschuk O.S. ECONOMIC AND SPATIAL MODEL OF THE LAND USE RISKS

The article explores the approaches to the economic and spatial modeling of land resources condition and their rational use. Author develops the economic and spatial model of the land use risks, as a mechanism of the environmental situation improvement and forecasting the development of the economic and ecological processes. The assessment of the level and risk tolerance for different groups of environmental situations in time is put in the base of this model.

Keywords: economic and spatial modeling, rational land use, land use risks, natural and anthropogenic assessment, model of the land use rationalizing, environmental situation, risk management of the land use.

Постановка проблеми. Рівень економічних відносин, який склався сьогодні в Україні, характеризується нарощуванням антропогенного впливу на навколишнє середовище і земельні ресурси, відбивається на ефективності багатьох галузей виробництва, особливо сільського господарства, яке безпосередньо залежить від використання землі як основного фактора виробництва.

Негативні процеси, що відбуваються при використанні землі, призводять до появи різноманітних видів екологічних ризиків. Проблема обліку, оцінки й управління ризиками землекористування набуває самостійного теоретичного й прикладного значення як важлива складова частина теорії й практики землекористування, оскільки більшість питань з використання земельних ресурсів вирішується в умовах ризику, що обумовлено низкою факторів – невизначеністю соціального, економічного і природного характеру (зрушення в суспільних потребах і споживчого попиту, поява технічних і технологічних новинок, зміна політичного стану), непередбачуваністю природних явищ, відсутністю повної інформації, елементами випадковості тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найкращий метод дослідження ризиків землекористування і їх управління – це економіко-просторове моделювання, оскільки навколишній світ є складним, взаємопов'язаним і постійно змінним. Доводиться мати справу з системами, в яких природні й людські фактори тісно переплетені, з системами міського та регіонального планування, прийняття всіх землепорядних управлінських рішень. Теоретична розробка економіко-просторових моделей досліджується у працях О.М. Берлянта, С.Н. Волкова, В.Т. Жукова, Т.І. Козаченка, А.Г. Мартина, А.Г. Тихонова [1-3; 5-6; 8; 10] та інших.

Наукові здобутки вітчизняних і зарубіжних вчених мають важливе значення для моделювання раціонального використання земельних ресурсів, Однак питання виявлення й управління ризиками землекористування через економіко-просторове моделювання є порівняно новою і малодослідженою галуззю вітчизняної економічної науки.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в удосконаленні методів економіко-просторового моделювання раціонального використання земельних ресурсів та узагальненні на їх основі методологічних підходів до управління ризиками землекористування з врахуванням регіональних особливостей Одеської області.

Виклад основного матеріалу досліджень. Економіко-просторова модель раціоналізації землекористування складається з екологічної і соціально-економічної підсистем, що описують процеси, які відбуваються в системі «природа-суспільство».

Екологічна складова моделі описує: нагромадження забруднюючих речовин у ґрунті, негативні природні й техногенні процеси (ерозія, зсуви, карсти та інше); ймовірність виникнення ризиків землекористування. Соціально-економічна складова моделі містить такі відомості: розміщення продуктивних сил; розвиток транспортних систем; динаміку використання земельних ресурсів; економічну оцінку земельних ресурсів; зміну системи розселення.

Складання економіко-просторової моделі носить типовий характер і в основному здійснюється за такими етапами:

- інвентаризація – збір і узагальнення всієї доступної інформації;
- оцінка природних умов і потенціалу території

планування в категоріях значення і чутливості, а також оцінка характеру використання земель;

- розробка економіко-просторової моделі стану землекористування.

Інвентаризаційний етап проводиться з метою збору й узагальнення всієї доступної інформації про природне середовище території, її соціально-економічних умов, структури й особливостей землекористування, а також виявлення основних конфліктів у системі «соціально-економічне середовище – природокористування» в контексті аналізу екологічних проблем території. Основним результатом цього етапу є інвентаризаційні карти: сучасного землекористування, рельєфу, природно-ландшафтної диференціації території, проявів природних ризиків території, процесів антропогенного впливу (еродованості, ерозії і дефляції, забруднення ґрунтів).

Склад та інформаційна насиченість цих карт повинні відображати сучасний стан природного середовища й особливості господарського використання території. При складанні інвентаризаційних карт аналізуються природні компоненти, стан яких враховується при визначенні основної цільової функції розвитку території. Такими компонентами виступають: ландшафти, землекористування, ґрунти, рельєф, поверхневі і підземні води.

Крім того, на цьому ж етапі аналізується соціально-економічне середовище і реальне використання території. Такий аналіз є орієнтовним і може змінюватися в залежності від природних особливостей території і задач планування.

Оціночний етап проводиться з метою отримання оцінки стану існуючих природних умов території планування. Критерії, рекомендовані для такої оцінки, повинні відповідати певним вимогам, зокрема:

- бути орієнтованими на головні цілі використання території в умовах рівних пріоритетів збереження екологічної рівноваги і стійкості соціально-економічного розвитку;

- повністю відображати сучасний стан природного середовища як в природних, так і антропогенних екосистемах;

- давати уяву про можливі зміни стану окремих природних компонентів при реалізації основних напрямків використання території і допустимому рівні такого використання. Ці вимоги втілюються в категоріях «значення» і «чутливість» окремих компонентів природного середовища.

Під категорією «значення» розуміємо рівень відповідності еталону уявленню про необхідний стан даного компонента природного середовища, який оцінюється експертно. Ця відповідність розглядається тільки в зв'язку з успішною чи оптимальною реалізацією пріоритетної цільової функції використання, індивідуальною для кожного природного середовища. Рівень відповідності визначається набором критеріїв, які враховують специфіку об'єкта оцінки і цільову функцію його використання. Оцінку ґрунту в категорії «значення» рекомендовано проводити за цільовою функцією використання ґрунтів.

Під категорією «чутливість» розуміємо можливість даного природного компонента змінювати свої властивості і динамічні характеристики під впливом господарської діяльності людини. Чутливість ґрунтів визначається потенційною можливістю розвитку водної й вітрової ерозії під впливом різноманітних антропогенних факторів, які проявляються в результаті порушення агротехнічних прийомів обробітку ґрунту або неправильного вибору агротехніки. Основним критерієм чутливості ґрунтів рекомендовано

вважати ступінь впливу на них природних сучасних екзогенних ґрунторуйнівних процесів.

Економіко-просторова модель стану землекористування розробляється на основі аналізу соціально-економічних показників (в тому числі карт реального використання й антропогенного порушення), ресурсної оцінки території і сформульованих цілей використання окремих природних компонентів.

Ця модель розробляється для того, щоб:

1) виділити території, які рекомендуються для збереження природного середовища і соціально-економічного розвитку;

2) визначити території з найбільш гострими екологічними проблемами і розробити особливі заходи для їх розв'язання;

3) уточнити напрямки розвитку території, конкретизувати базові структури цього розвитку.

Це дає можливість розділити на територіально-рівні екологічні проблеми і соціально-економічні, відвівши для розв'язання кожної з них свою територію, а потім визначити напрямки дій щодо оптимізації діяльності в кожній з цих зон.

В основу даного дослідження покладена група методів, спрямованих на вивчення економічних явищ і процесів локального характеру. Основна задача зводиться до моделювання набору факторів просторового й економічного характеру, які проявляють з часом змінний характер.

Методика попередньої обробки статистики ризиків землекористування має на меті групування даних по видах, хронології і місцях прояву. Викладемо основні засади *економіко-просторової моделі оцінки ризику землекористування* при системному аналізі сучасних землекористувань.

Мета створення даної моделі: мінімізація ризиків землекористування – основа для раціонального використання земельних ресурсів.

Цільова функція Z в даному випадку реалізується через мультипликативне згортання критеріїв, де значущість часткових критеріїв $f(t_j)$ описується коефіцієнтом $y(t_j)$:

$$Z = \prod_{j=1}^n f(t_j)^{y(t_j)}. \quad (1)$$

У даній моделі виділяються множини варіантів вибору $x_i (i=1..n)$ та часових критеріїв $f(t_j) (j=1..m)$, які описують декомпозицію (розчленування) мети функціонування системи в часі:

1) варіанти вибору x_i будуть відповідати п'яти групам екологічної ситуації землекористування: x_1 – низька, x_2 – середня, x_3 – висока, x_4 – критична, x_5 – катастрофічна;

2) фактори $f_k (k=1..l)$, які негативно впливають на раціоналізацію землекористування (складові частини часових критеріїв $f(t_j)$): f_1 – природні ризики землекористування; f_2 – антропогенні ризики землекористування; f_3 – економічні ризики землекористування.

3) $y(t_j)$ – часовий коефіцієнт, який впливає на роль часового фактора;

j – дискретні моменти часу (роки).

Вплив кожного з критеріїв $f(t_j)$ на мету (раціоналізацію землекористування) визначається загальною формулою:

$$f(t_j) = 1 - r_j, \quad (2)$$

де r_j – сумарний ризик землекористування за рік від усіх факторів. Припускаючи, що фактори f_k є незалежними, запишемо:

$$r_j = \sum_{k=1}^l r_{jk}, \quad (3)$$

де r_{jk} – ризик за рік від впливу одного фактора f_k для варіанта вибору x_i .

Слід зазначити, що величина r_j може змінюватися з часом (роками), залежно від інтенсивності боротьби з тим чи іншим шкідливим фактором.

Роль часового фактора буде виконувати коефіцієнт $y(t_j)$, тому можна записати:

$$y(t_j) = \sqrt[2]{j-1}. \quad (4)$$

Припустимо, що на території певного землекористування наявні всі п'ять груп екологічної ситуації (x_i).

Розглянемо стан системи s . Визначимо вплив критерію f_i на всі групи екологічної ситуації землекористування x_i , для цього оцінюватимемо кожну із екологічних ситуацій за п'ятибальною шкалою.

На основі класифікації ризиків землекористування нами проведена оцінка рівня і допустимої межі ризику для власника землі чи користувача за допомогою якісного методу оцінки ризику: кожному фактору присвоювалася відповідна вага (від 0 до 1) і, використовуючи бальну шкалу (min – max), йому присвоювався певний бал. Далі визначалося значення важливості наслідків кожного фактора за формулою:

$$I = W \times M, \quad (5)$$

де I – важливість, W – вага, M – бал.

Нижче наведено матрицю (табл. 1) оцінок ризику землекористування r_{jk} (бали) для кожного з факторів f_k , а також значення r_j .

Спочатку обчислимо значення коефіцієнта $y(t_j)$ за формулою (4) для часового відрізка (5 років):

$$y(1) = \sqrt[2]{2-1} = 0; \quad y(2) = \sqrt[2]{2-1} = 1; \quad y(3) = \sqrt[2]{3-1} = 1,12; \\ y(4) = \sqrt[2]{4-1} = 1,15; \quad y(5) = \sqrt[2]{5-1} = 1,15.$$

Далі знаходимо значення цільової функції Z для кожної з альтернатив x_j за формулою (1) для другого, третього, четвертого та п'ятого років відповідно: для двох років:

$$Z(x_1) = (1-0,02)^0 \times (1-0,02)^1 = 0,98;$$

для трьох років:

$$Z(x_1) = (1-0,02)^0 \times (1-0,02)^1 \times (1-0,02)^{1,12} = 0,96;$$

для чотирьох років:

$$Z(x_1) = (1-0,02)^0 \times (1-0,02)^1 \times (1-0,02)^{1,12} \times \\ \times (1-0,02)^{1,15} = 0,94;$$

для п'яти років:

Таблиця 1

Матриця оцінки ризиків землекористування

Групи екологічної ситуації	Природні ризики (f_1)	Антропогенні ризики (f_2)	Економічні ризики (f_3)	Сумарний ризик землекористування за рік від усіх факторів (r_j)
Низька (x_1)	1	1	0	2
Середня (x_2)	1	2	1	4
Висока (x_3)	2	4	2	8
Критична (x_4)	3	4	3	10
Катастрофічна (x_5)	4	5	4	15

Примітка. Дані таблиці подані за розрахунками автора [7, с. 142]

$$Z(x_1) = (1-0,02)^0 \times (1-0,02)^1 \times (1-0,02)^{1,12} \times (1-0,02)^{1,15} \times (1-0,02)^{1,15} = 0,91.$$

Всі наступні розрахунки проводимо аналогічно, результати їх заносимо в табл. 2.

Таблиця 2
Результати економіко-просторової моделі
раціоналізації землекористування

Цільової функції	За роками			
	2 роки	3 роки	4 роки	5 років
$Z(x_1)$	0,98	0,96	0,94	0,91
$Z(x_2)$	0,96	0,92	0,84	0,83
$Z(x_3)$	0,92	0,84	0,76	0,69
$Z(x_4)$	0,90	0,80	0,71	0,63
$Z(x_5)$	0,87	0,74	0,63	0,54

Примітка. Дані таблиці подані за розрахунками автора [7. с. 143]

Отже, на прикладі економіко-просторової моделі ризиків землекористування показано, що найбільш нераціонально використовується земля на екологічно-кризових територіях, тому проектні заходи слід впроваджувати у хронологічній послідовності, що відповідає інтенсивності ризику землекористування, проранжованого від максимального до мінімального. Висновок: проектні заходи терміново слід впроваджувати там, де є найбільша негативна дія, інакше можна залишитись без високопродуктивних земель.

У межах даного дослідження питання раціоналізації землекористування розв'язується через економіко-просторову модель на прикладі Комінтернівського району Одеської області.

Розробка економіко-просторової моделі для Комінтернівського району складається з таких послідовних етапів:

- 1) збору і узагальнення всієї доступної інформації про територію району;
- 2) оцінки стану природних умов;
- 3) оцінки ризику антропогенного перетворення земель, виявлення ступеня напруженості їх еколого-господарського стану, класифікації території за ступенем гостроти екологічних ситуацій і прогнозу їх виникнення;
- 4) розробки економіко-просторової моделі раціоналізації землекористування.

На першому етапі проведено збір й узагальнення статистичної та картографічної інформації про природні особливості території Комінтернівського району, структуру земельного фонду за угіддями, землевласниками та формами власності; сучасний економічний та екологічний стан території; збір даних про зсуви, підтоплення, карстові прояви, просідання лесових порід (результати цієї роботи відображені у другому розділі даного дисертаційного дослідження).

Просторовий аналіз всієї обробленої інформації по Комінтернівському району виконувався засобами ГІС, що дозволяє подати результати у вигляді серії тематичних карт, синтезованих на основі суперпозиції і просторового поєднання даних про можливі небезпечні прояви і властивості вразливих елементів ризику. Для цього використовувалась база геоінформаційних даних (БГД), яка відображає стаціонарні й динамічні об'єкти, що знаходяться на території району. У базу даних заноситься інформація специфікації та механічні характеристики обладнання, в базі також міститься інформація про технічні характеристики землекористування, виконані на цифровій картографічній основі. При цьому були розглянуті

основні технології і формати растрового опису даних; технології і формати векторного представлення даних; технології створення видів цифрової картографічної продукції; визначення структури побудови бази геоінформаційних даних.

На основі обробленої статистичної і наземної інформації детально вивчено існуючий стан земель Комінтернівського району, рельєф та ґрунти території, що стало основою для створення серії карт у форматі ГІС: сучасного землекористування, стрімкості схилів, процесів ерозії, еродованості ґрунтів, природних ризиків землекористування.

Карти побудовані з використанням програмного забезпечення GIS 6, алгоритм побудови включає: по-перше, створення геобаз, до якої входять топографічні й тематичні шари та табличні дані для відображення; по-друге, створення шарів гідрографії, рослинності, рельєфу, ґрунтів тощо.

Для побудови карт використовувались готові тематичні шари, розроблені на основі літературних даних, і дані статистичної обробки атрибутивної інформації; вони будувалися на основі інформації про місця розміщення об'єктів, де створювалися точкові шари з прив'язкою по координатах чи до населених пунктів. Уточнимо, що більшість представленого матеріалу має оглядовий характер і для побудови карт крупнішого масштабу потребує уточнення і деталізації.

На другому етапі проведено оцінку ризику антропогенного перетворення земель, виявлено ступінь напруженості еколого-господарського стану території. У ході дослідження проведено детальний аналіз створеної серії карт на районі робіт: сучасного землекористування, стрімкості схилів, еродованості ґрунтів та природних ризиків землекористування. Вивчені і відповідно відмічені по кожній карті всі несприятливі прояви природного, економічного та техногенного характеру, а далі при накладанні цих карт одна на другу в середовищі ГІС була створена економіко-просторова модель ризикових ситуацій Комінтернівського району Одеської області.

При раціоналізації землекористування застосування ГІС за найпершу мету ставить районування території, яке дозволяє побудувати об'єктивну модель функціонування землекористування. Аналіз і генералізація системи окремих картографічних шарів природної й екологічної тематики, насиченість якісними й кількісними характеристиками, пошарове поєднання карт природно-ландшафтної диференціації, використання земель, антропогенного перетворення території, напруги еколого-господарського стану й отриманих результатів дозволили диференціювати територію за рівнем гостроти екологічної ситуації. В результаті цього отримали економіко-просторову модель прояву ризиків землекористування.

Висновки з проведеного дослідження. В результаті досліджень розроблено економіко-просторову модель ризиків землекористування як механізм удосконалення екологічної ситуації території і прогнозування розвитку економічних і екологічних процесів з часом, яка базується на моделюванні набору факторів просторового і економічного характеру, які проявляють з часом змінний характер. На основі неї встановлено, що тільки чітка хронологічна послідовність всіх заходів щодо виявлення й усунення ризиків в сільському господарстві призведе до створення оптимального землекористування.

Побудовано економіко-просторову модель ризикових ситуацій для Комінтернівського району Одеської області, яка містить дані про розміщення угідь конкретних землекористувачів, природно-клі-

матичні умови місцевості, особливості рельєфу, агрономічні й економічні характеристики земельних ділянок, що дозволяє ідентифікувати рівень ризиків, передбачити майбутні збитки і зіставити їх з фактичними втратами.

Застосування економіко-просторової моделі дозволить здійснити вибір найоптимальнішого варіанта моделювання стану землекористування, отримати вищу ефективність за той же період через мінімізацію впливу шкідливих факторів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Берлянт А.М. Геоинформационные технологии и их использование в эколого-географических исследованиях / А.М. Берлянт, О.П. Мусин, Ю.В. Свэстэк // География. – М.: Изд-во МГУ, 1993. – С. 231-241.
2. Берлянт А.М. Геоинформационное картографирование / А.М. Берлянт. – М.: Астрей, 1997. – 64 с.
3. Волков С.Н. Экономико-математические модели в землеустройстве. Методические основы применения производственных функций при решении землеустроительных задач, часть 3 / С.Н. Волков, А.Н. Безигонов. – М.: ГУЗ, 1997. – 90 с.
4. Экономико-математические модели в землеустройстве (линейные модели), части 1 и 2 / [под общ. ред. С.Н. Волкова]. – М.: ГУЗ, 1994. – 97 с.
5. Жуков В.Т. Математико-картографическое моделирование: современное состояние и перспективы / В.Т. Жуков, С.Н. Сербенюк, В.С. Тикунов // Новые методы в тематической картографии (математико-картографическое моделирование и автоматизация). – М., 1978. – С. 4-15.
6. Козаченко Т.І. Методи моделювання і моделі в геоінформаційному картографуванні / Т.І. Козаченко // Вісник геодезії та картографії. – 2008. – № 3(54). – С. 11-18.
7. Малащук О.С. Економіко-просторові засади раціоналізації землекористування: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.06 / Малащук Оксана Степанівна. – К., 2011. – 213 с.
8. Мартин А.Г. Економіко-математичний апарат підтримки рішень у землевпорядкуванні на сучасному етапі / А.Г. Мартин // Проблеми розвитку земельних відносин, землеустрою і земельного кадастру в умовах ринкової економіки: Тез. доп. наук.-практ. конф./ М-во аграр. політики, Харк. нац. аграрн. ун-т ім. Докучаєва –Х.: Харк. нац. аграрн. ун-т, 2005. – С. 131-134.
9. Новаторов О.С. Економіка землегосподарування: теорія, методологія / О.С. Новаторов [за ред. ак. НАН України Б.М. Данилишина]. – К.: РВПС України НАН України, ТОВ «ДКС центр», 2009. – 628 с.
10. Тихонов А.Г. Наукові засади сталого розвитку землекористування: принципи, індикація, показники / А.Г. Тихонов, Н.В. Гребенюк, О.В. Тихоненко, В.П. Феденко // Землевпорядкування. – 2002. – № 2. – С. 13-21.

УДК 504.06:620.9:330.142

Сегада І.В.

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри автоматизації проектування енергетичних процесів та систем
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»*

ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗБИТКІВ ЗДОРОВ'Ю НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК ВПЛИВУ ЕНЕРГЕТИКИ

У цій роботі досліджуються існуючі методи та засоби для оцінювання еколого-економічних збитків від впливу атмосферного забруднення на здоров'я населення, розглядаються їх переваги та недоліки, а також пропонується вдосконалення моделі розрахунку еколого-економічних збитків.

Ключові слова: негативний вплив на довкілля, еколого-економічні збитки, кількісна оцінка.

Segeda I.V. ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ УБЫТКОВ ЗДОРОВЬЮ НАСЕЛЕНИЯ В РЕЗУЛЬТАТЕ ВЛИЯНИЯ ЭНЕРГЕТИКИ

В данной работе исследуются существующие методы и средства для оценивания эколого-экономических убытков от влияния атмосферного загрязнения на здоровье населения, рассматриваются их преимущества и недостатки, а также предлагается усовершенствование модели расчета эколого-экономических убытков.

Ключевые слова: негативное влияние на окружающую среду, эколого-экономические убытки, количественная оценка.

Segeda I.V. DETERMINATION OF THE ECOLOGICAL AND ECONOMICAL LOSSES TO THE HEALTH OF POPULATION FROM THE INFLUENCE OF ENERGY SECTOR

This article researches existent methods and facilities for the evaluation of ecological and economical losses from influence of atmospheric pollution on a health of population, advantages and limitations are examined, and also offered an upgraded model of calculation the ecological and economical losses.

Keywords: negative influence on an environment, ecological and economical losses, quantitative estimation.

Постановка проблеми. В Україні об'єктивно склалися, що рівень паливно-енергетичного комплексу визначає не лише загальний рівень економічного розвитку держави, рівень соціальної сфери та життя людей, але й рівень шкідливого впливу на довкілля. За статистикою, на паливно-енергетичний комплекс України припадає близько 70% стаціонарних викидів у атмосферу забруднюючих речовин різних видів – токсичних, канцерогенних, радіоактивних та парникових. Забруднення атмосфери визнано найбільш небезпечним за розміром своїх негативних наслідків,

а це спричиняє негативні зміни здоров'я населення. За даними Екологічного паспорту м. Києва, «однією з найважливіших екологічних проблем міста є забруднення атмосферного повітря. У 2010 р. загальна кількість викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел по місту становила 265,3 тис. т [1]. Найбільший внесок у забруднення атмосферного повітря м. Києва стаціонарними джерелами дають підприємства енергетики (ТЕЦ-5, ТЕЦ-6 АК «Київенерго», Філіал «Завод «Енергія» Київенерго», ПрАТ «Екостандарт»,